

Helle Heckmann 9.–11. juunil Pärnus

2017. aasta juunikuu tõi Pärnusse kokku enam kui 50 waldorflasteaedade õpetajat ning huvilisi Pärnu linnast ja Pärnumaalt, et kuulata karismaatilist ja kogenud Taani lasteaiapedagoogi **Helle Heckmanni** loengut lasteaiaste vajadustest ning lasteaiast rollist tänapäeva ühiskonnas.

Koolitusel osalejad PWK saalis. Foto: erakogu

Helle Heckmann asutas Taanis Kopenhaagenis oma lasteaiast pärast oma laste sündi, kui ta oli uurinud olemasolevaid lastehoiu võimalusi ning leidnud, et ükski neist teda ei kõneta. Tema lasteaiast „tüveks“ said tema enese lapsed ning nende ümber ehitas ta üles sellise maailma, nagu tema nägemuses lapsed vajavad.

Helle Heckmann on olnud oma lasteaiast julge uuendaja. Waldorflasteaedades on pikka aega kehtinud põhimõte, et alla 3-aastased lapsed peaksid vanematega kodus olema ning seepärast ei ole waldorflasteaedades sõimerühmi olnud. Helle Heckmann pani aga tähele, et waldorflasteaeda tulevad lapsed ei ole olnud kolm või neli aastat kodus, vaid mõnes muus lasteaiast, mõni isegi juba mitmes hoius. Ta leidis, et kui maailm ei võimalda lastel kodus kasvada, siis oleks neil algusest peale hubases waldorflasteaiast siiski parem käia. Seepärast võttis ta vastu julge otsuse tervitada enda lasteaiast igas vanuses lapsi alla-aastastest kuni eelkooliealisteni. Tema lasteaiast põhimõtteks sai ealine ja sooline tasakaal – igast vanusest 4 last, kokku 28. Maailmas, kus ühes peres on tavaliselt üks või kaks last, võimaldab see lastel näha, kuidas imikut hooldatakse ning mis tunne on, kui ümber nii vanemaid abiliselt kui ka nooremaid abivajajaid.

Lasteaed Pauliine töötajad koos koolituse korraldaja Karin Merisalu ning Helle Heckmanniga. Foto: erakogu

Helle juhtis oma lasteaiast enam kui kolm aastakümnet, nüüdseks on ta aga aktiivse lasteaiastniku karjääri lõpetanud ning ta rändab mööda maailma teisi lasteaiast nõustades ning koolitust ja töötube andes. Oma rännakutel rakendab Helle Heckmann oma suurepärase vaatlusvõimet, et maailmast toimuvat laiemalt mõista ning kogu maailma lasteaiastnikke muutuste keerises toetada.

Selles artiklis toome välja Helle Heckmanni loengupäevade kõige mõjusamad mõtted.

Lasteaiast muutuv roll maailmas

Nagu eelnevalt mainitud, on maailm aastakümnetega palju muutunud ning muutuvast maailmas on teisenenud ka perekonna mõiste. Maailm on linnastunud ning tuumperekonnad kolinud oma vanematest eraldi, sageli neist päris kaugele. Lapsevanemad naasevad varakult tööle ning lastele tuleb leida hoiuvõimalus. Kodu saab tihtipeale läbikäigukohaks, kust starditakse kusagile mujale – tööle, külla, meelt lahutama, hobidega tegelema...

Milline on sellises maailmas lasteaias roll? Helle Heckmanni sõnul peaks lasteaed sellisel juhul olema rohkem kodu moodi – hubane, soe ja loomulik keskkond, kus täiskasvanud tegelevad rahulikult mõtestatud tegevustega – hoolitsevad väiksemate eest, teevad süüa, pesevad nõusid, askeldavad õues. Lasteaed peaks pakkuma lastele rütmilist, ette-ennustatavat ja turvalist päevakava, mille rituaalid kinnistuvad lapse esimesel kolmel eluaastal lapse kehamällu ning toetavad teda terve elu. On huvitav, et esimest kolme eluaastat inimene tihti ei mäleta, kuid seal toimuv määrab väga palju.

Helle Heckmanni nägemuses on lasteaiaelu väga lihtne ja väga rütmiline. Tema lasteaias valmistatakse lihtne toit kohapeal laste silme all ja kaasabil. Toiduained on biodünaamilisest mahepõllumajandusest pärit. Laste isu toetab aktiivne liikumine – 2-päevane matk parki iga päev, iga ilmaga. Nõud pestakse õues kausis, et näidata lastele – me hoiame oma keskkonda ja tarbime mõistlikult. Lasteaiapäev kestab 6 tundi. Sellise päevakava puhul ei jää palju aega kunstilisteks tegevusteks, kuid Heckmanni nägemuses ongi igapäevaelu tegevused teadlikult sooritatavaks praktiliseks kunstiks, millest lapsed saavad nii vaatlemise kui ka kogemise teel osa võtta.

Laps ja liikumine

Elu tänapäeva ühiskonnas ei ole pastoraal, kus lapsed kaugvõttes üle lõputute põldude silkavad. Pikkade linnapäevade keskkonnas elavad lapsed ei saa piisavalt liikuda ning lasteaed on koht, mis saab liikumisvõimalust pakkuda. Ka Eestis on olemas tervist edendavate lasteaedade liikumine, millega ühinenud lasteaedades on pikk õueaeg, kuid kas kaks tundi rühmale eraldatud mänguväljakuruudukesel edendab tervist piisaval määral? Helle Heckmanni arvates mitte.

Pisikesed Pauliinekad hoovis sipelgaid uudistamas. Foto: erakogu

Ta lausub kindlalt: „Lastel on vaja aeda, kus mängida, mitte mänguväljakut.“ Kõrvaltvaatajale võib tunduda, et waldorflasteaiad on küll väga vaesed, sest ilmselgelt ei suuda nad oma aedu korda teha ega sinna normaalseid atraktsioone muretseda. Waldorflasteaia hoovid sisaldavad plekknõusid, muda, liiva, lahtisi puuronte ja muud looduslähedast, millega mängida, mille otsa ronida ning kus sees püherdada, rulluda ja roomata, kasvõi pea peal seista.

Kõige olulisemaks liikumisviisiks on aga kõndides käte ja jalgade töös tekkiv ristliikumine. Keha liigutamine on otseselt seotud kõne ja mõtte arenguga. Helle Heckmanni lasteaias käivad lapsed iga päev 2-tunnisel matkal. Teekond sihtkohta kestab 50 minutit. Sammutakse aeglaselt, kõige pisemad üle lapsevankri visatud nõõrijupist kinni hoides. Teekonnale on määratud peatuspunktid, milleni iga laps võib liikuda omas tempos ning kus saab pisemaid järgi oodates millegi huvitavaga aega parajaks teha. Sihtkohas viibitakse 45 minutit, mängitakse ringmänge ning lapsed saavad vabalt tegutseda.

Laste kehalise tegevuse juures on oluline, et lapsed tekiks normaalne kehatunnetus. See tähendab, et last ei abistata kohtadesse, kuhu ta ise veel ei saa. Kui laps sai ise puu otsa, siis reeglina saab ta sealt ise ka alla. Kui teda aga sinna aidatakse, siis võib tal puu otsas tekkida hirm või tekib tal ebarealistlik arusaam

Poiste puuonn Pauliine hoovis. Foto: erakogu

selle kohta mida ta suudab – ning suureneb vigastuste ja haigetsaamise oht.

Toitumine

Kahetunniselt matkalt naasvad lapsed on näljased, tõeliselt näljased. Sedavõrd pikalt matkalt naasnud lapsed ei lollita laua ääres ega songi oma lihtsas einekausis – nad söövad vaikselt ja isukalt. Tahke leiva mälumisega on tükk tööd ning see aitab kaasa lapse suulihaste arenemisele. Lihtsas supis või pudrus on olemas lapsele vajalikud toitained. Magustoitu ei pakuta.

Helle Heckmann soovib mitte pakkuda lasteaias toite, kus taldrikul on palju erinevaid asju – nagu Eestis tavaline kartul, kaste, salat, kotlet. Selle asemel soovib ta valmistada lihtsat toitu kohapeal, et lapsed saaksid aru, mida nad söövad ja toidu valmistamisest osa saada. Kehva isuga lastele soovib ta taldrikule panna nii palju toitu, kui laps eduelamuse saamiseks ära jaksab süüa. Vägisi taldrikut tühjaks sööma sundimise kombe soovib ta unustada.

Uni ja hommikud

Helle Heckmanni sõnul algab Eesti laste lõunauni lasteaias liiga hilja. Lapsed võiksid magada lõunast kuni kella kaheni, et vanemad saaksid lapsed ka õhtul kodus varakult magama ning laste unevajadus oleks hommikuks täidetud. Vanematel soovib ta ärgata lastest 10 minutit varem ning ennast riide panna ja hommikupuder valmis keeta, et lastele oma eeskujuga positiivseks mudeliks olla. Seejärel võiks pere koos hommikust süüa ning end teele asutada. Helle räägib, et on tihtipeale viibinud eri riikide peredes ning olnud tunnistajaks närvilistele hommikutele, kus pidžaamades vanemad üritavad kamandada lapsi õueriideid selga panema, olles ise õuevalmidusest veel kilomeetrite kaugusel.

Täiskasvanuna lasteaias

Helle Heckmanni koolituse teine päev liikus lapselt täiskasvanuni ning sisaldas praktilisi harjutusi. Õues said lasteaiainimesed võimaluse kogeda rahulikku ja tagantkiirustatud jalutuskäiku ning tunnetada oma keha ja tundeid juhi või järgija rollis. Samuti sai teha positiivse mõtlemise harjutusi ning väljendada end mina-sõnumitega.

Päeva teises pooles andis Helle Heckmann nõu, kuidas tegeleda pedagoogina enesekasvatusega ning luua lasteaias ruum, kus kõiki täiskasvanuid koheldakse võrdselt ning igaühel on võimalus end terviklikumaks kasvatada. Helle Heckmann pani kohalolijatele südamele, et lasteaiades valitseks inimestevaheline austus, kus ei ole ruumi tagarääkimisele ning muudele kahjulike tagajärgedega tegutsemisviisidele. Ta toonitas, et kuigi lasteaias võivad koos eksisteerida eriilmelised rühmad, peaks kogu lasteaed töötama koostöös ühtse visiooni nimel, näiteks „Soovime luua lasteaeda, kus lapsed saavad toetavas keskkonnas eakohaselt areneda“. Iga inimese puhul soovitas ta rakendada just seda, mis on selle inimese erihuvi ja –anne, näiteks panna lugusid vestma või laulma inimene, kes just sellest tegevusest kõige enam rõõmu tunneb. Lasteaednikel soovitas ta aegajalt endalt küsida: „Kas ma olen rahul? Kas lapsed üldse meeldivad veel mulle.“ Eitava vastuse korral soovitas ta leida endale muud põnevat tegevust – maailm on võimalusterohke.

Helle Heckmann ise on annetelt osav inimestevaotleja ning põnev jutuvestja. Antud artikkel ei suuda kuidagi edasi anda tema põnevaid lugusid lastest ja laiast maailmast, millele püsti seistes ja huilates aplodeeriti, kuid ehk leidis siin siiski mõni kasulik mõte. Helle Heckmanni kodulehelt slowparenting.dk leidub rohkem infot tema tegemiste kohta.

Herbert Hahni Seltsi projekti „Helle Heckmanni 2-päevane avatud loeng ja Lasteaed Pauliine nõustamine Pärnus“ toetas SA Innove projektitaotluse vóoru „Koolimeeskondade ühine õppimine haridusuuenduste rakendamiseks“ tegevuse „Alushariduse parimate praktikate jagamise õpiüritus“ raames. Vóoru rahastas Euroopa Sotsiaalfond.